

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta

Kaupunginhallitus 05.10.2026 § 388
36/00.01.11/2026

Valmistelija

Kehitysjohtaja Jonne Sandberg

Sähköverkkoon liittämisen kysyntä on kasvanut merkittävästi sähköistymisen, uusiutuvan energian tuotannon lisääntymisen sekä uudentyyppisen sähkökulutuksen ja sähkövarastoinnin yleistymisen myötä. Kansallisesti sähköverkot ovat paikoitellen ruuhkautuneet niiden kehittämisestä huolimatta. EU:n sähkömarkkinalainsäädännössä asetetaan siirto- ja jakeluverkonhaltijoille yleinen velvoite varmistaa kolmansien osapuolten syrjimätön pääsy verkkoihinsa. Samalla jäsenvaltioille ja sääntelyviranomaisille jätetään liikkumavaraa liittymismenettelyjen yksityiskohtien suunnittelussa, jotta järjestelmien erityispiirteet voidaan ottaa huomioon. EU:n sähkömarkkinalainsäädännössä ei edellytetä, että liittämistä koskevat tarjouspyynnöt käsiteltäisiin saapumisjärjestyksessä. Jäsenvaltiot ja kansalliset sääntelyviranomaiset voivat ottaa käyttöön muita sääntöjä, joita verkonhaltijoiden on sovellettava, edellyttäen, että säännöt ovat syrjimättömiä ja avoimia ja perustuvat objektiivisiin sekä teknisesti ja taloudellisesti perusteltuihin kriteereihin.

Esityksen tavoitteena on turvata sähköverkon kapasiteetin tarkoituksenmukainen ja tehokas hyödyntäminen kilpailevien tarpeiden kesken tilanteessa, jossa sähköverkon kapasiteetista on niukkuutta. Sähkömarkkinalakiin lisättäisiin säännökset etusijamenettelystä, jota verkonhaltijan olisi sovellettava sähkönkäyttökohteiden ja sähkövarastojen liittymistä koskevien tarjouspyyntöjen käsittelyssä. Tarjouspyynnöt sijoitettaisiin neljään etusijaryhmään liittymän tehon ja käyttötarkoituksen perusteella. Etusijamenettelyä ei sovellettaisi sähköön tuotantoon.

Etusijamenettely kannustaisi suurten sähkönkäyttökohteiden ja sähkövarastojen sijoittamiseen alueelle, jossa sähköverkon kapasiteetista ei ole niukkuutta. Etusijaryhmä ja etusijajärjestys määrittäisivät sen, missä järjestyksessä verkonhaltija tarjoaa sähköverkon kapasiteettia ja kehittää sähköverkkoaan silloin, kun kapasiteettia ei voida tarjota kaikille liittyjille samanaikaisesti.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027. Lakia sovellettaisiin myös ennen lain voimaantuloa tehtyihin sähkönkäyttökohteiden ja sähkövarastojen liittymistä koskeviin tarjouspyyntöihin, joiden perusteella ei ole tehty sitovaa ehdollista liittymisopimusta tai liittymisopimusta. Verkonhaltijan olisi käsiteltävä muiden kuin ylimpään etusijaryhmään kuuluvien liittyjien liittymistä koskevat tarjouspyynnöt etusijaryhmäkohtaisissa erissä ensimmäisen kerran viimeistään 31.12.2027.

Kokkolassa toimii jo nykyisellään Kokkolan Suurteollisuusalueella teollisuutta, jonka sähkönkulutus on merkittävää. Kokkolaan on KIP alueen lisäksi suunnitteilla merkittäviä sähkö kuluttavia vihreän siirtymän hankkeita. Mittavat ja laajat teollisuuden hankkeet vaativat toteutuakseen mittavat esiselvitykset, suunnitteluvaiheet sekä luvitusvaiheet. Sähkön saatavuuden varmistaminen on kuitenkin merkittävä tekijä hankkeen mahdolliselle toteutumiselle jo hankkeen alkuvaiheessa. Uhkana on, että nopeammin kehitettävät sähköä kuluttavat hankkeet ajavat teollisten hankkeiden ohi. Sähkön kulutuksen kehittämisessä kansallisesti tulisikin turvata uusien investointien lisäksi myös olemassa olevan teollisuuden sähkön saanti laajennus yms. hankkeisiin. Sähköverkon kehittäminen tulee olla kokonaisvaltaista sekä pitkäjänteistä.

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta. Lausuntona Kokkolan kaupunki toteaa seuraavasti: Etusijamenettely on valtakunnallisen sähköjärjestelmän näkökulmasta ymmärrettävä ja tarpeellinen uudistus. Lain tavoite ohjata suuria sähkönkäyttäjiä ruuhkattomille alueille on kuitenkin vastakkainen sen tavoitteen kanssa, jonka HE 45/2025 asetti kansallisesti tärkeiden teollisuuden keskittymien sähkönsiirtotarpeen turvaamisesta.

Etusijamenettely ei saa vaikeuttaa sellaisten teollisten klustereiden kehittymistä, joissa suuri sähkönkulutus tuottaa merkittäviä järjestelmä-, ilmasto- ja kansantaloudellisia hyötyjä ja joissa sähköistyminen voidaan integroida olemassa olevaan tuotantoon, joustoon ja teolliseen infrastruktuuriin.

Lausuntopyyntö on oheisaineistona.

Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus päättää antaa yllä olevan lausunnon Työ- ja elinkeinoministeriölle.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösesityksen.